

A VASUTI MUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Garay-utca 16. szám, II. emelet, 9,
ahová minden levél, és küldemény eljuttatható,

Megjelenik
minden héten
pénteken.

Előfizetési árak:
Egy hóra — — — — — 80 kor. Félévre — — — — — 4.80 kor
Negyedévre — — — — — 2.40 „ Egyes szám — — — — — 20 „
A Szövetség tagjai díjtalanul kapják.

Keresztény-szociális zászló- bontás a vasutasoknál.

A szentkoronás szövetség f. hó 17-iki székesfehérvári országos gyűlése jelentőség dolgában messze kimagaslik a már megszokott átlagból. Ezt a jelentőséget nem valami különösebb esemény, talán az ott jelen volt tagok öntudatra ébredése eredményezte, hanem — egy pohárköszöntő, amelyet *Prohászka Ottokár* székesfehérvári püspök, a magyarországi keresztény-szociális mozgalmak legagilisabb és tegyük hozzá, legképzettebb apostola mondott el a szakállgróf tiszteletére tartott banketten.

A harcoló anyaszentegyház eme fanatikus katonája ezen a banketten adta tudtára a vasutasoknak, hogy a klerikalizmus rájuk is számot tart és hogy őket is be akarja sorozni abba a hadseregbe, amely hadat üzent a nyugatról behatolni akaró felvilágosodásnak és műveltségnek. Elismerjük, hogy káprázatosan szépen, sőt, hogy tárgyilagosak legyünk, igazat beszélt. Olyannyira igazat beszélt, hogy amiket elmondott, mi magunk sem mondhattuk volna igazabban és szebben el. *De tovább megyünk, ha Prohászka Ottokár beszédét közülünk mondta volna el valaki, a társadalmi rend eber örei: a rendőrség és ügyészség rögtön ránk tették volna a kezét, mint akik lelketlenül izgatunk az istentől eredő társadalmi rend ellen, ha mi kockáztattunk volna meg olyan kijelentést, hogy vasutasokban szunnyadó erő hatalma pápákat és királyokat dönthet meg — még királysértés miatt is feleltünk volna az „elfogulatlan” polgári esküdtek előtt. Szakértőket megszegyenítő aprólékossággal magyarázta meg hallgatóságának a mozdonyt, a gőzt, annak csodálatos erejét s a különböző erők hatásainak együttműködését, mindezt olyan tudással, hogy szinte sajnáltuk, hogy bankettező hallgatóságra volt kénytelen fecsérelni a mindenestre magas szárnyalású és szociális tudással bőven szaturált, érdekes beszédet. Helyeseltek, mert tetszett a beszéd, de megérteni vajmi kevesen értették meg. Azt sem, hogy kiknek és azt sem, hogy miért mondta el. Szinte elképzeljük, hogyan meresztették a szemüket a szentek amikor hallották, hogy a méltóságos püspök ur úgy beszélt, mint egy kovácslegény. Hogyan? Hát mégis igaz az, amit a kovácslegények, péklegények és a többi proletárok hirdettek? Igaznak kell lennie, hiszen a püspök ur öméltósága is ugyanazt hirdeti. Hát bizony igaz, de azért a püspök ur igazsága mégsem ugyanazt célozza, amit a kovácslegények lényegében azonos igazsága céloz.*

Az a szegény proletár az ő igazságának hirdetésével a jobb jövőért, a szabadságért, a művelődésért harcol, a püspök ur a proletár igazsága hirdetésével pedig a mu-

tat akarja konzerválni, az egyedül üdvözítőnek mondott római egyház alapjait akarja megtámogatni a proletár milliók igazságainak erejével. De egyebet is céloz, mert az igazság hangoztatásával egyuttal úgy a saját osztálya, mint a történelmi osztályok érdekeit is védelmezni akarja, vagyis idejekorán ott keresi a menedékét a jövőbeni események ellen, ahonnan azok majd kiindulandók lesznek.

Ideig-óráig tartó eredményeket talán fog is elérni, de hisszük *Prohászka Ottokár* annyira világos agyu embernek, hogy ennek végleges sikerében ő maga sem bíz. Mert az időt, a haladást a maga útjában feltartani lehet ugyan bizonyos időre, de ellenállhatatlan eleven erővel fogja elsöpörni maga elől még a dogmákból felépített ércfalakat is. Az a bizonyos szociális olajcsepp tehát, amelyről *Prohászka* püspök a vasutasok előtt olyan érdekesen beszélt, a mi megvilágításunkban voltaképpen nem egyebet szolgál, mint hogy kenője legyen a klerikalizmus és a feudalizmus rozszant szekere nyikorgó kerekének, amely ha egyszer kiapad, mindkettő ott reked a kátyuban —, kihuzhatatlanul.

Prohászka Ottokár a keresztényi türelem hirdetésével akarja előkészíteni már e földön az isten országát s örök boldogságot helyez kilátásba, *mi pedig mindenekelőtt enni akarunk* éppen úgy, mint egy plébános s eszerint hirdetjük is a mi igazságainkat azzal a különbséggel, hogy a paradicsomi boldogságért folyó agitációért a püspök ur elvtársait sohase csukják le, míg a siralom-völgyében imitt-amott jóllakni is akaró saját elvtársainkat már azért is lecsukják, ha egy középszerű plébánosi ebédet megkivánnak és kétségbe merik vonni, hogy csakis a püspököknek, papoknak és mágnásoknak dukál itt e földön jóllakni. Mi pedig azt mondjuk, hogy jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzok s még csak szemrehányást se tehet ezért nekünk senki, mert ahogy tapasztaljuk, a nemzetfentartó elemek egy cseppet sem igyekeznek üdvös büjtöléssel a menyországot kiérdemelni. Sőt!

Az egész gyülekezetben nem volt talán egyetlen egy ember sem, aki észrevette volna, hogy *Prohászka Ottokár* — újból is elismerjük — gyönyörű beszéde mekkora ellentmondás volt — saját magával. *Ő, a díszavadalmazású főpap, oszlopos tagja a kapitalista társadalomnak, áll ki hirdetni a szocializmus tanításait a proletároknak s ezeknek az elvakultaknak nem tűnt fel, hogy akit Prohászka Ottokár ünnepe, egy dúsgazdag mágnás s ő, aki felköszöntötte: sulyos aranyláncon drága aranykeresztet viselt, jelképét annak a keresztnek, amelyre egykoron a főpapok és az akkori kapitalisták a galileai nagy proletárt felfeszítették.*

A magunk részéről azonban *Prohászka Ottokár* akcióját már csak azért is öröm-

mel üdvözöljük, mert más módon igazán nem lehet ezt a jómagával is tehetetlen tömeget életre kelteni. A tekintélyimádás eme klasszikus korszakában mi apró proletár-emberkéek hasztalanul iparkodunk meggyőzni a vasutaságot a szervezkedés hasznáról és hasztalanul ordítjuk a fülükbe, hogy rettegett erős katonák lehetnek az eljövendő küzdelmekben; mi szürke, kis emberek vagyunk, minket nem hallgatnak meg. Egy püspök tekintélye talán elég lesz, hogy közönyükből felrzza őket s ha egyszer felébredtek, majd meg fogják tanulni maguktól is, hogy *Prohászka Ottokár* keresztény-szocializmusa is ugyanabból a forrásból bugyog elő, ahonnan *Batthyány* gróf demokráziája, vagyis hogy nem egyéb az egész, mint előre való védekezés a jövő társadalmi kialakulás ellen. Ránk nézve csak hasznos lehet a keresztény-szociális zászlóbontása, legalább hamarabb juthatunk el óhajtott céljainkhoz. A vasutasok ugyanis csakhamar észre fogják venni, hogy a klerikalizmus, miként azelőtt, úgy most sem tagadja meg önmagát s minden törekvése oda irányul, hogy a tömeget a saját céljainak szolgálatába kényszerítse. Látni fogják, hogy a szociáldemokrácia tanításai azok, amelyek az embert a baromsorból kiemelték s szabad, öntudatos lényévé tették, ellentétben a klerikalizmussal, amely, ha a szociális igazságok köntösét ölti is magára, mégis oda törekszik, hogy az embereket a világosságtól elvonja s így őket türelmes barmokká, rabszolgákká súlyoszele. Aki az elfogulatlan történelmet olvassa, látni fogja, hogy a klerikalizmus mindig úgy tudott alkalmazkodni, ahogyan azt az érdekei megkivánták s hogy most a népmentés jelszavának tetszetős köpenyét öltötte magára, az csak annak a jele, hogy érzi, tudja már, hogy az ósdi bagolyvár veszélyben forog s ha nem elég körültekintő és óvatos, minden isteni ígéret dacára a poklok kapui hatalmas réseket ütnek a korhadt kapukon. Ilyen szempontokból megvilágítva a dolgot, tudjuk, hogy a báránybőrbe bujt farkasok kísérletei a vasutasok között nem nagy eredményekkel járnak s ahol mégis járnak, ott is nagyon gyorsan be fog következni a kiábrándulás. Az öntudatos vasutasok mindig csak nyugot felé tekintsenek, onnan jön az a világosság, amely a *Prohászka Ottokárokat* és *Giesswein Sándorokat* e cselekvés terére kényszerítette, nem a nép érdeke, hanem a saját hatalmuk forog kockán! *A mi erőnk szorította ellenállhatatlan erővel a méltóságos püspök urat is a szociális kérdések mezejére; amíg mi gyengék voltunk, nem törődtek velünk; ma erősek vagyunk, tehát rettegnék tőlünk.*

Egyről-másról.

Mindig csak akad valami. Nyultenyésztés, közös konyha, házépítés, kölesönközvetítés stb. után most meg a zászlószentelési kórság tizedeli a vasutasok sorait. Nincsen a vasutasok között egyetlen olyan huszadrangu gombozó-egylet, amely most legalább is zászlót ne akarna szentelni. Hanem hát ehhez előbb pénz kell! Ezt legkönnyebben úgy szerezhet az ember, ha jótékonycélu táncmulatságot rendez, ahol aztán a megfelelő spriccerezés és sörözés megnyitja még a legzárkózottabb vasutas erszényeket is. Kivált, ha zászlószentelésről és grófi arcképleleplezésről van szó, ami különben is elválaszthatatlan egymástól s ha valami más kórság addig közbe nem talál jönni, kevés idő múlva annyi zászlója lesz a vasutasoknak, hogy Európa összes bucsujáró helyeit lefözik s annyi grófi arckép kerül közforgalomba, hogy Budapest összes sörméréseinek jut egy-egy jól sikerült Gambrinus kép. Csak az ötágu koronákat kell hegyibük festetni. A vasutasok is jól járnak, mert ha pénzüik nem is lesz, de zászlójuk mindig lesz, amelyre bizalommal tekinthetnek. Már ha egyszer koplal az ember, akkor legalább zászló alatt koplaljon. Csak az a félős, hogy a nagy zászlószentelési forgalom annyira felszökken a zászlóanyakeresletet, hogy hű vasutasaira való tekintetből még Kossuth Ferenc is kénytelen lesz megnőstülni, nehogy valamelyik vasutas-zászlóanya nélkül maradjon.

*

Azt mondják, hogy ha valamelyik vasutas hivatalnok pléhgallért kap, akkor a bölcsesség is pléhgalléros dimenziókban fejlődik ki benne. Így látott napvilágot nemrégiben a szentkoronás jóléti bizottságban egy olyan eszme, amely hihetőleg rövid idő múlva meghódítja a világot. Nem kevesebbről van szó, minthogy a vasutasokat ki kell képezni a háziiparban. Gondolkozunk fölötte s igazán remekbe készült dolognak találtuk. Meglátszik rajta, hogy a IV. rangfokozaton felüli elme találta ki. Mert tessék csak kérem elképzelni, hogy minő megható dolog lesz az, ha a főellenőr, felügyelő, főfelügyelő s üzletvezető urak az agyon unatkozott hivatalos órák után otthon elkezdnek háziipart üzni. Az egyik panama-szalma-kalapokat fon, a másik kosarakat készít, a harmadik surolókefét s így tovább. Tessék elgondolni, hogy nemzetgazdasági szempontból milyen jelentősége van ennek. Mert tegyük fel, hogy egy rokonszámában kitalál ütni a sztrájk, milyen könnyű lesz azt megtörni, ha Sztérenyi államtitkár ur például az igazgatóság egyik osztályát kirendeli a megszorult munkálatok kiségitésére.

S aztán különben is nagyon könnyű a produktumokat értékesíteni. Ott van például a tulipánkert-szövetség magyar védőegylet, legalább nem lesz kénytelen osztrák portékát árulni s ha a kereslet olyan nagy lesz, hogy önállóan is lehet a produktumokkal üzérkedni, akkor lehet egy önálló árudát is felállítani, amelyet hálából éppen úgy Batthyány-árudának kell elnevezni, mint ahogy a szentkoronás árvaház Batthyány nevet kapott. Most már csak fel kell építeni, egyéb hujja nincsen.

*

Még mindig akadnak akik nem nézhetik, hogy panamáznak a vasutnál. Hát ez eltekintve attól, hogy naiv lélekre vall, még csak nem is igaz.

Panamázásról csak a pragmatika előtti sivár korszakban lehetett beszélni, amióta azonban a kormányzati bölcsesség jogviszonyainkat rendezte, attól fogva egy csapásra eltűntek a panamák. És pedig nagyon egyszerű módon. Megengedték törvényerejű rendelkezésben, hogy mindenki panamázhatik. Csak éppen követelni nem szabad, elfogadni mindent lehet. Ha a pragmatika minden pontja olyan liberálisan oldaná meg a kérdéseket, mint az ugynevezett panamaparagrafus, akkor nem volna oka a vasutasnak

zugolódni. A panamázás csak addig volt restelleni való dolog, amíg az törvényes jogot nem kapott, ma már csak egyszerű mellékjövedelemszerzéssé zsugorodott össze. Különbön is annyira benne van már a társadalom minden osztályában, hogy teljesen polgárjogot nyert. Kár miatta siránkozni, inkább tessék önöknek is — panamázni.

SZEMLE.

Kossuth a vasuti munkásokért.

Röviden jeleztük már, hogy a beruházási törvényjavaslatban mily összegeket szánt a miniszter a munkás-jóléti intézményekre.

Egy szerfelett érdekes részét az indoklásnak pedig itten közöljük:

„A magyar kir. államvasutak szolgálatában álló alkalmazottak és munkások egészségének megóvása végett különféle egészségügyi építkezések és berendezések szükségesek, amelyek nemcsak humanitárius célok szolgálatára vannak hivatva, hanem, *mint a káros munkásmozgalmak terjedésének megakadályozását hathatósan előmozdító és ezen fontos szociálpolitikai cél elérése érdekében külföldön is felkarolt létesítmények érdemének kiváló figyelmet. A munkások szükségleteinek méltányos kielégítésében ma már a magánvállalatok is megtesznek minden lehetőt; okvetlenül szükséges tehát, hogy az állam a saját intézményeinél példaadólag járjon elől e téren, mert amely munkás megelégedett, az kötelességtudó és téves eszmék, felforgató törekvések szolgálatába nem áll.* Ezen egészségügyi építkezésekre és berendezésekre a közelebbi ciklusban mintegy kétmillió és ötszáz ezer korona szükséges. Ebből az összegből az 1908. évi előirányzatba 200.000 koronát vettem fel, a jelen törvényjavaslat keretében pedig 500.000 koronát állítottam be. Ezen összeg az egyes üzletvezetőségek közt arányosan fog felosztani, és ennek terhére — a változtatás fentartása mellett — a következő programot állapítottam meg: 1. Szabadka állomáson fürdő, étkező, pihenő 27.000 korona; 2. Hatvan állomáson mosókonyhák 14.000 korona; 3. Salgótarján állomáson fürdő 23.000 korona; 4. Rákóczi állomáson fürdő 8000 korona; 5. Pozsony állomáson étkező és fürdő 20.000 korona; 6. Szob állomáson fürdő 10.000 korona; 7. Körömend állomáson pihenő és fürdő 24.000 korona; 8. Pápa állomáson étkező 5000 korona; 9. Székesfehérvár állomáson fürdő 18.000 korona; 10. Cell-Dömök állomáson fürdő 16.000 korona; 11. Losonc állomáson fürdő I. részlet 20.000 korona; 12. Kassa állomáson fürdő I. részlet 25.000 korona; 13. Sátoraljai hely állomáson fürdő 30.000 korona; 14. Szerencs és Füzesabony állomásokon fürdő 10.000 korona; 15. Bátor állomáson fürdő 12.000 korona; 16. Máramarossziget állomáson fürdő 10.000 korona; 17. Nyiregyháza állomáson fürdő 10.000 korona; 18. Munkács állomáson fürdő 10.000 korona; 19. Kiskapus és Sepsiszentgyörgy állomáson étkező, melegedő 15000 korona; 20. Kézdivásárhely és Zernest étkező, melegedő 16.000 korona; 21. Nagyvárad állomáson fürdő I. részlet 20.000 korona; 22. Brassó állomáson fürdő I. részlet 30.000 korona; 23. Máriaradna állomáson fürdő 10.000 korona; 24. Szolnok állomáson fürdő I. részlet 20.000 korona; 25. Károlyváros állomáson fürdő 15.000 korona; 26. Bács és Úszög állomáson fürdő és étkező 8000 korona; 27. Cameralmoravica és Dugo selo állomásokon melegedő és pihenő 7000 korona; 28. Körös, Somogyoszob, Sároboz és Sunja állomásokon melegedő, fürdővel 15.000 korona; 29. Fiume állomáson mosdó, fürdő és étkező 15.000 korona; 30. Dombóvár állomáson fürdő mosdó, fürdő 6000 korona; 31. Előre nem látottakra 31.000 korona. Összesen 500.000 korona.“

Ime tehát maga Kossuth Ferenc is elismeri azt, amit mi már annyiszor megirtunk, hogy mindazt, amit a vasuti munkásoknak adtak, nem jóindulatból, hanem félelemből adták. Ezt az állításunkat most Kossuth Ferenc is megerősíti, amikor azt mondja, hogy a felsorolt munkásjóléti intézményeket azért létesíti, hogy a „káros“ munkásmozgalmakat megakadályozza.

A káros munkásmozgalmak alatt pedig a szervezkedést érti a miniszter, akinek azonban nem szabad felednie, hogy mi is mindig azt hangoztatjuk, hogy adják meg a munkásság követeléseit, mert az intézet érdeke, hogy megelégedett munkásai legyenek.

Nagyon helyes, ha az állam jár jó példával elől. Humanizmussal többre is lehet menni, mint rendeletességgel és erőszakkal.

A k. p. u. fűtőházi munkásokról

vagy két héttel ezelőtt irtunk. Adatokkal bizonyítottuk a fűtőházi munkások igazát s ma hozzá tehetjük, hogy ha méltatlanság éri őket, úgy mindennek Ráner fűtőházi főnök az oka.

Ráner fűtőházi főnök volt az, aki 1907 március havában maga elé idézte az összes fűtőházi munkásokat s többek között a mozdonytisztítóknak ígéretet tett, hogy akkordjuk az 50%-ig haladhat. Komár Lajos számtiszt hozzá is tette: „feltéve, hogy megkeresik“. S mi történt a nagyhangú ígéret után? Az, hogy Ráner urék úgy számították ki az akkordot, ahogyan nekik jól esett.

Amikor a lapokban rámutattunk a kenyérfosztásra, akkor nagyhamar megadták az 50%-os akkordkeresetet, de egyébként csak 8-25%-os akkordban részesültek a munkások. Akárhányszor megesett, hogy mennyi gépet kezeltek, mint egyébkor és akkorduk nem hogy emelkedett volna, de állandóan csökkent.

Természetes, hogy ilyen körülmények között a munkásság belátta, hogy őt rutul kijátszszák. A kezébe nyomnak egy pár koronát és azzal pont.

Soha meg nem mondják, mennyi az akkord s jaj annak, aki panasza nyitja a száját.

Most azután Ráner ur úgy véli a kérdést megoldani, hogy akkordot nem számol el többet, hanem 20 fillérrel emeli a napibért. Ez azután 6-8%-os akkordkeresetnek felel meg.

Gyönyörű intézkedés. Legközelebb számokkal fogjuk bizonyítani, hogy mennyire redukálták a munkások keresetét, de egyben bizonyítani fogunk egy sereg számfejtési „hibát“ meg „tévedést“ is. Vannak még emberek, akik jobban tudnak még a fűtőházi főnökségnél is számolni. Pedig ez ugyancsak érti a csiziót. De arra maga sem tudna választ adni, miért fizet a k. p. u. mozdonytisztítóknak, akkord nélkül 2 k. 60 f.—2 k. 80 f.—3 k., mikor a nyugati fűtőházban 3 k.—3 k. 20 és 3 korona 40 fillér az alaphér, amelyhez még akkord is járul?

Annyi bizonyos, hogy ebben az ügyben nem Ráner urék fogják az utolsó szót kimondani. Ahelyett, hogy a szegény proletárok helyzetén javítani igyekeznének, még a meglévő falat kenyeret is kiütik szájukból, csakhogy egyesek minél hamarabb avanszállhassanak.

Ráner ur olyan kavarodást idézhet elő a fűtőházban, hogy okvetlen beletörök a bicakája. Jó lesz kissé megfontolni a dolgot, vajjon hogy esett volna neki, ha a legutóbbi 600 koronás előléptetés helyett 600 koronával megrövidítették volna jövedelmében? Ugye bár, keservesen esett volna!

Már pedig amit az ember magának nem kíván, azt másoknak se kívánja.

Ami pedig magának is jól esik, abból juttasson másoknak is.

Lakáshiány.

Szerte az országban nagy a lakáshiány, de legnagyobb az egyes vasuti gócpontokon.

Ez érthető is. A forgalom növekedése folytonos személyzet-szaporítást igényel s így a gócpontokon oly mérvű személyzet-szaporodás áll be, amelylyel az illető gócpontok lakásszaporulatai sehogysem bírnak lépést tartani.

Maga a Máv. édes keveset tesz azon a téren, amely élet vehetné a házbéruzsorának. A vasutas végső kétségbeesésében, csak hogy házbért ne kelljen fizetni, azután házvételre adja a fejét. Így történt Piskin is, ahol legutóbb épült egy pár lakóház, de bizony a munkásságnak nem jutott benne hely. A munkásság itt is hozzá látott az építkezéshez, de bizony soká lesz, amíg azt mondhatja az egyik vagy a másik, hogy ez az én házam, mivel mind csak adósságra készült. De ha valaki kételkedik ezen állításunkban, úgy csak forduljon a következő takarékpénztárakhoz, u. m. Déva, Vajdahunyad, Szászváros, Szászsebes, Szászrégen, Medgyes stb. ott majd megkapja a kellő választ. Ott aztán látni fogja, hogy fekszenek a váltók, amelyeknek még csak a kamattörlesztése is gondot ad, de hol marad még a tőketörlesztés? Megtörténik, hogy váltóújításnál nincs miből kamatot fizetni, így egy nagyobb összegű váltót kell kiállítani az illetőnek az eddiginél és a tőke szaporodik, nem hogy fogyna. De ez nem csak azoknál van így, akiknek házuk van. Ez megvan a többinél is, sőt van olyan korosabb munkástársunk is, aki lemondott már arról, hogy házat sajátjának fogja valaha mondhatni s már most átruházta a gyermekeire, hogy ők fizessék, mivel ő már képtelennek érzi magát erre.

Es ez nemcsak Piskin van így, hanem szerte az országban mindenütt.

Idegen munkások a vasutépítkezéseknél.

Ha ketten ugyanazt teszik, az nem ugyanaz — így szól egy régi, igazi példaszó.

Az öntudatos vasutasokra ráfogják, hogy hazaárulók, bűnül róják fel, hogy nemzet-köziek, de másképpen szól a nóta, ha mások cselekszenek oly módon, ahogyan a munkásoknak nem engedik meg a cselekedetet. Bérmozgalmak idején a vállalkozók szétküldik a szélrózsa minden irányába ügynökeiket, hogy toborozzanak sztrájktróket a külföld kevésbé kultivált helyein. Hogy ez a sztrájktró had kifogyjon, ezért kell mindenfelé szervezkedni és összeköttetésben állni a külföldi szervezetekkel is, mert csak így lehetséges megakadályozni, hogy a vállalkozók olcsó munkaerőt kaphassanak.

Azt hinné az ember, hogy az államnak érdekében áll, hogy alattvalóinak asztaláról a kenyeret ne idegen munkások szedjék el, mert hát az állam is megakarja kapni a maga adófilléreit, amelyek nem mondhatók keveseknek. De ebben a tekintetben nem így áll a dolog.

Eppen az állam az, amely az idegen munkásokat igen kedveli, különösen vasutépítkezéseknél. Ravaszul — mint minden állam — nem ő maga építi ezeket a vasutakat, hanem árlejtés útján kiadja vállalkozóknak, azaz annak, aki a legkevesebbet kéri munkájáért és azután egy-kettőre elkezdődik a munka — idegen munkásokkal. Mert hát az idevaló munkás „szerénytelen“, hozzá szervezett is és amellet a bér mellett, amelyet ezek követelnek, a vállalkozó nem képes annyi hasznot bezsebelni. Pedig minden vállalkozónak, de különösen a vasutat építőknél, ez a legfőbb vágyuk.

Hogy pedig olcsón építhessenek, szétküldik alkalmazottaikat Csehországba, Lengyelországba, Olaszországba, Boszniába, meg az ég tudja hová, munkásokat toborozni. Egész csapatokban jönnek ezek azután az országba, élükön egy csoportvezető, aki úgy ahogy törli a magyar nyelvet, különben meg sem értethetnék magukat.

Ha nincs megfelelő lakóhely a közelben, felütnek egy-két barakkot, mert hát ezek a munkások igen szerény igényűek.

Az utóbbi időben lehet ezt a jelenséget nálunk nagyon is észlelni. Egy egész sereg vicinális épül most és csak úgy hemzseg az épülő pályatest az idegen munkásoktól.

Eszeágában sincs a hatalomnak olyasvalamit kikötnie, amely szerint magyarországi munkást előnyben kellene részesítenie az idegen munkásokkal szemben. De másképpen cselekszik, amikor a legtöbb esetben szintén külföldi vállalkozóról van szó. Ha ez kér valamit, rögtön teljesítik.

Így történt most is a balatonvidéki vasút építkezésénél is. Oly nyomoruságos béreket fizettek itt is, hogy a vállalkozók félve a sztrájktól, arra kérték a kormányt, hogy az építkezés befejezését eltolják egy darabkával. Mi sem természetesebb, minthogy teljesítették ezt a kérést s két esztendővel kitolták az átadás napját.

Ez ellen egy napilap sem szólalt fel, amiként az ellen sem irnak, hogy az állam idegen munkásokat részesít az itteniek rovására előnyben.

Majd irnak akkor, ha valahol összevesznek, vagy ha egy „feljebbvalót“ megkéselnek.

Mikor a miniszter utazik.

Tudvalevő, hogy az I. osztályú kocsiokban csak az összes utasok beleegyezésével szabad dohányozni. Valamelyik miniszterrel megesett, hogy egyik utitársa az ő engedélye nélkül gyújtott szivarra. A miniszter a dohányfüstöt nem szívelve, udvarias, de határozott hangon kérte fel dohányzó utitársát, hogy tegye félre szivarját.

Az utitárs figyelmesen végig hallgatta és szó nélkül tovább füstölt. Ez már egy miniszternek is sok volt. Kivette névjegyét és átadta dohányzó utitársának, lesve a hatást.

A szivarozó utitárs elolvasta a névjegyet, megforgatta ujjai között, zsebre vágta és — tovább pőfékel.

A legközelebbi állomáson a miniszter kiszólt a kocsni ablakán, magához intette az állomásfőnököt és kérte, hogy figyelmeztesse a dohányzó urat, hogy ez hagyja abba a dohányzást.

Az állomásfőnök előszedte a legszigorubb arcát és menten minden udvarias hangtól rászólt a szivarozó utasra, hogy nem szabad dohányozni.

A dohányos uriember belenyult a zsebébe, kivette a miniszter által adott névjegyet és szó nélkül átadta az állomásfőnöknek.

Alig vetett ez azonban egy pillantást a névjegyre, tartása nyomban megváltozott, mélyen meghajolt, bocsánatot rebegett és sietve elhagyta a szakaszt.

A vonat tovább rohogott és a javíthatatlan szivarozó tovább fujta a bodor füstfelhőket, figyelemre sem méltatva a vele szemben ülő minisztert.

Mindebből pedig az a tanulság, hogy az I. osztályban is utaznak — parasztok. A história azonban nem nálunk történt, mert nálunk a miniszterek nem utaznak I. osztályban. Azért vannak a termeszkocsik.

Gróf és költő.

Volt egyszer egy költő. Nagy poéta volt. Annyira nagy, hogy már félszázad múltán szobrot is állított a nemzete.

Erről a szoborleplezésről tudomást sem szerzett volna a világ, ha történetesen nincs az országnak egy nemes grófja, aki a leplezés fényét saját megjelenésével emelni hajlandó volt. Sőt, hogy az ünnepség még szebb legyen, hát beszédet is tartott. Szép beszéd volt, — de magyartalan. Egy pár lajtaufalusi tájszólást ide is iktattunk:

„A nagy költő halhatatlan emlékének, ország és világ előtt kimutassák, hogy az a huszonkilenézer vasutas, akik e szövetség tagjai, elsősorban és mindenekelőtt igaz hazafi.“

„Meg fogják engedni, hogy nemcsak a tagtársi köszönetnek és hálának adok kifejezést, de hozzáfűzök még néhány szót az elmondottakhoz és én is egy konzekvenciát vonok le a magam számára a leplezett képből.“

„Igen tisztelt hölgyeim és uraim! Ebből a jegyzőkönyvből melynek alapjára készült az a kép, igen

nagy fontossággal bír rám azon tény, hogy mikor, mily körülmények között hozta meg a Vasutas-szövetség ezen határozatát.“

„Tisztelt ünneplő közönség! Ez a kép emlékeztetni fog engem még arra is, hogy midőn az ember egy nagy szervezet élén áll, ki van téve, mint a legfőbb céltábla a támadások egész sorozatának, legyenek bár azok igazak vagy igaztalanok.“

A költő komolyan hallgatta a gróf szónoklatát és tisztelete jeléül a menyei postával megküldötte összes műveit diszkötésben. Kár, hogy a gróftól 127 diszelnöksége nagyon igénybe veszi és nem lesz ideje a költő műveit elolvasni, pedig akkor megtanulhatna — magyarul is.

A költő pedig vigasztalódjék, hogy csak most állított szobrot szülőföldjére. Lett volna csak gróf, úgy saját maga leplezhette volna le portréjait s hozzá minden faluban egy életnagyságut.

Megírjuk, ki ez a gróf? Vagy úgy is tudják? Hát persze, hogy ő!

Millió üzletek.

Pesti Futár írja a következőket:

A talpfa, mint neve is mutatja, fából készül és arra szolgál, hogy vasuti sinek alá helyezték, mint ágyat, hogy ezek a sinek ne jöjjenek ki a formából, sem a gyilkos hidegben, sem az olvasztó melegben. A technológia szerint erre való a talpfa, a közgazdaságban és a politikában azonban egészen más hivatás nehezedik vállaira.

A politikában arra használják a talpfa, hogy bizonyos bécsi cégek és még bizonyosabb pesti államtitkárok, vezetőpolitikuskok és képviselők tisztességes és tisztességtelen proviziót, sápot vágjanak zsebre a derék talpfa bőréért. Nem egy méter talpfáról van szó, nem is száz méterről, hanem egy millió darab bükkfából készült talpfáról, amelyet Kossuthéknak a bécsi Eisler testvérek cég adott el, ugyanaz a cég, amelyet ugyanezzel a talpfa-üzlettel kidobott az utcára Vörös László, a volt darabont-miniszter. Ez bizonyítható valóság. A zordon darabontkorszakban, amikor kétségkívül olcsón adták el a lelkeket, többen jártak Vörös Lászlónál, hogy kösse meg az üzletet Eislerékkel a tízéves talpfaszállításra. És a kereskedelem törvénytelen minisztere visszatartotta a felajánlott horribilis közbenjárás díjat, kijelentette, hogy nem akarja eladni a hazát és nem is kötötte meg azt az üzletet, amelyet most Sztérenyi nagy lelkesedéssel ütött nyélbe. Bebizonyítani nem tudjuk, éppen azért nem írjuk ki, sőt tovább megyünk: el sem hisszük, amiről pedig mindenki beszél, hogy a négymillió talpfa-üzletből csak két milliót kap a bécsi cég s a másik fele a vagyonnak itt marad emlékül Budapesten.

*

A Máv. igazgatósága jó barátságban van a Leszámitoló-bankkal, a Leszámitoló-bank viszont barátságot tart a Máv. igazgatóságával. Ennek a szivélyes viszonynak drága ára van. Fiumében hónapok óta fogcsikorgatva járnak a kereskedők, minden héten memorandumot küldözgetnek a kereskedelemügyi miniszteriumba és Zanella Richárd, a fiúmei képviselő már legközelebb szenzációs interpellációt terjeszt a Ház elé.

Mi van Fiumében? És mi köze a Máv. igazgatóságának és a Beck Miksáék bankjának a fiúmei rakparthoz?

Hát tessék idefigyelni. A Máv. igazgatósága bérbeadta a fiúmei rakpartot a Leszámitoló-banknak. Ez a rakpart a legdrágább és a legfontosabb lerakodó és forgalmi hely az egész országban. A szerződés, amelyet a Máv. a bankkal kötött, valósággal szégyenletes. Potom áron adták ki a molót, ugyszólván tíz fillérért. Viszont a bank ravasz volt s a szerződés időelőtt való felbontása esetére óriási bánatpénzt kötött ki.

Már eddig is, enyhén szólva, nincs rendjén a dolog. De ami ezután következik, az megdöbbenő. A Leszámitoló-bank természetesen nem promenádnak vette ki a rakpartot. Minden követ méreg-drágán kiadta fiúmei nagykereskedőknek, akiknek halálosan fontos, hogy lerakodó- és raktárhelyiségük

legyen a parton. Beck Miksák azonban óvatos emberek és közhírré tették, hogy csak azoknak a cégeknek adják ki a molót, amelyek üzleti könyvekkel bizonyítják megbízhatóságukat. A fiunei kereskedők kénytelenek voltak a Leszámitoló-bankoknak ezt a példátlan követelését teljesíteni. Ajánlataikhoz tehát mellékeltek az üzleti könyveiket.

És most jön a legszebb. Hónapok mulva a fiunei kereskedők észrevették, hogy legjobb üzletfeleik és vevőik átpártolnak a Leszámitoló-bankhoz. Hogy történhetett ez? Honnan tudta meg a Leszámitoló-bank a fiunei nagykereskedők vevőinek névsorát? Honnan szereztek tudomást a szükségleteikről? És honnan az árakról? Viszont, hogy tudták meg a fiunei kereskedők szóbanforgó üzletfelei, hogy a Leszámitoló-bank olcsóbban liferál? És végül, hogyan kerültek üzleti összeköttetésbe a fiunei kereskedők régi vevői és a Leszámitoló-bank? Mindez több mint furcsa. A Leszámitoló-bankról végül is nem tétélezhető fel, hogy a kereskedők üzleti könyveinek adatait felhasználta a saját céljaira. Mert a látszat ez. A nagykereskedők sirnak, fűhöz-fához kapkodnak, memorandumokat küldözgetnek Kossuth Ferenchez, gyűléseket tartanak és bár Nákó Sándor fiunei kormányzó teljesen azonosította magát velük, minden maradt a régiben. Most felszólították Zanellát, hogy tegye szóvá ügyüket a képviselőházban, akár a kereskedelmi tárca tárgyalása folyamán, akár sürgős interpelláció alakjában. Ugy értesülünk, hogy Zanella Richárd képviselő a napokban fog interpellálni és leleplezi ezt az egész panamát.

A szirén.

A tengerparti sziklák között leleskelnek a tenger csábnői, a szirének. Édes szavukkal, bűvös dalukkal magukhoz csalják a balga, hiszékeny embereket s többé el sem bocsátják ezeket, ott vesznek a hullám-sirban.

A szentkoronás kerületek is ilyen szirének s jaj azoknak, akiket magukhoz édesgettek.

Ma egy újabb levelet kaptunk *Kecskemétről*. Valaki bejelentte még a múlt évben a kilépését, de akkor a következő sokszorosított lapot kapta:

Kilépési nyilatkozat.

A kilépési nyilatkozatot azzal az értesítéssel származtatjuk vissza, hogy azt nem tárgyalhatjuk azon oknál fogva, mert azt az ön kárára és a mi megtevéstésünkre bárki is kitölthette és aláírhatta, anélkül, hogy arról önnek tudomása lenne.

Ha tehát komoly szándékában van a „Vasutas szövetség”-ből kilépni, akkor kérjük ezen szándékát sajátkezűleg megírni és hitelességének bizonyítékául szolgálati főnöksége útján október hó 30-ig hozzánk beküldeni.

Szíves válaszát kérve vagyunk tisztelettel

Olvashatatlan aláírás
titkár.

Olvashatatlan aláírás
elnök.

Az illető, bár ezt nem kellett volna tennie, mégis sajátkezűleg írta meg a kilépési nyilatkozatot, mindennek dacára még ma is levonják a járulékokat, hogy legyen mit a szentkoronás vezér uraknak a nagygyűléseken *eldíéztázní*.

A főfelügyelőségnek erre lenne gondja inkább, mint ezer más olyan dologra, amelynek a végén aztán rendszerint kiderül, hogy igaza van a latin közmondásnak: „Ha hallgattál volna, böles maradtál volna.”

A szentkoronás tagokat pedig október 31-ig megtanítjuk, hogyan kell kibujni Batthyányék körmei közül.

Nemzeti Munkásművelődési Egyesület.

Mint egy fényes meteor, mint egy üstökös, mint egy reménybeli csillag az ugynevezett sötét, kietlen éjszakában, úgy tűnt

fel az északi főmühely parfüméval telített két nullás tanácskozó termében a nagy férfi, aki mély szomorodottsággal látja vala, hogy az a tömeg, mely között élnie kell — ha nem is analfabéta — a tudomány, a művelődés terén, de fásult és közömbös a liter... pardon, a literatura iránt. Vannak ugyan egyesek, kik azt a benyomást keltik, mintha „*valamelyes olvasmány dögében*” járatosak volnának, ezek azonban olyan izék... hogy is mondjam, olyan bűnbe, pokolra, kárhozatba vezető gonosz máju emberek: szocialisták.

Megfogadta, hogy kiirtja ezeket, ha majd az ő egyesülete megalakul. Ez a bátor férfi *Hotye Miklós*, a Máv. északi főmühelyének művezető-aspiránsa volt.

Az egyesület megalakult s már egy hét múltán ünnepélyt is tart. Hogy az ünnepély sikerét biztosítsa, a meghívóra rányomatta, hogy a jövedelem 15%-át a Magyarországi Munkások Rokkant-Együletének adja. Hát hallott-e már valaki ilyet, hogy egy egész fiatal egyesület a jövedelméből másoknak is juttat?!

Vagy olyan sok a pénzük már? Hiszi a pici. Nagy férfi, mi belátunk az ön kártyájába! Az a 15% jó csalétek volt a rokkant-egyesület vezetőinek, akik versenyezve igyekeztek tudni a 30 filléres belépő programmon, öntudatlanul is vak eszközévé válva annak a politikájának, melynek egyedüli célja egy nagy publikum, hogy ön mellét verve hivatkozhasson arra a nagy hódításra, amelyet az északi főmühelyben végzett mint gutgesinnt, jó pubika, kit észrevenni és esetleg (?) méltányolni egyszerűen kötelesség.

Ha már méltánylásról van szó — engedje meg —, mi sem maradunk adósak a méltánylással: elismerjük, hogy szavatartó ember, ígérését — különösen ha mások tönkretételéről van szó — be is szokta tartani. Még egyesületének (kizárólagosan az öné) megalakulása előtt gondja volt rá, hogy az ujságáros asszonyt, mert Népszavát is árul, az utcára lökesse ki; gondja volt rá, hogy Hrósz munkástársunkat egy korcsmai párbeszédéből kifolyólag denunciólja; gondja volt rá, hogy egy 8 tagu családapa kenyerére törjön. Hogy rövid idő alatt még mi mindenre volt gondja, arról csak ön tudna „csendes óráiban” beszámolni.

De legyen elég; egy olyan ember, ki denenciáns, mások kenyerére törő, mások meggyőződését nem tiszteli, nem lehet hivatott arra, hogy egy nagy munkástestület művelésére vállalkozzék. Aki erre vállalkozik, annak — tudásán kívül — mentnek kell lenni legalább is azoktól az emberi gyarlóságoktól, amelyek önt, *Hotye Miklós* ur, mint a Nemzeti Munkásművelődési Egyesület megalakítóját jellemzik. Engedje meg, mi a hazafiság s a tudomány, művelődés vezérémbereknek működését nem így képzeljük el.

No de ön tudja, mi csak sejtjük, miért cselekszik így!

A határfát azonban ajánljuk becses figyelmébe.

Gyöngyélet a k. p. u. kocsi-mühelyben.

A napilapok f. hó 22-én tudtára adták a világnak, hogy a Máv. keleti p. u. kocsi-mühelyében egy munkás felakasztotta magát. Tettéknek okát nem tudják.

Amennyiben a sajnálatos véget ért munkástársunk hozzánk közelebb állt, mint a napilapokhoz, sőt halála veszteségünket jelent, meg kell, hogy magyarazzuk a napilapok tévedését.

Először is a szerencsétlen véget ért embert nem *Haut Jánosnak*, hanem *Feith Jánosnak* hívták.

Az az állítás pedig, hogy a szomorú elhatározás oka ismeretlen, minden esetre olyan valakitől származhatott, akinek érdekében állt a katasztrófa elhallgatása.

Feith János ama gyalázatos profithajhászának lett áldozata, amely téren *Bálint*

Károly járt elől a pálinkaszállítással, melyet a *mühelyben árusított*, sőt rábeszéléssel értékesített.

Bálintnak ez az üzérkedése nemcsak Feithot vitte a romlásba, de még számtalan oly boldogtalan munkás él a keleti kocsi-mühelyben, akiket a Bálint által nyújtott alkalom annyira hozzászoktatott az alkohol élvezéséhez, hogy ma már a legveszedelmesebb szenvedélylyé fajult.

Erről tud a mühely alkalmazottainak kevés kivételével mindegyike.

Ugyancsak Bálint eljárása szerint iparkodott *Miklós Zsigmond* a korcsmáját felvirágoztatni.

Igy lettek Feith és többi szerencsétlen társai alkoholisták.

Amikor Bálint, Miklós és Feith között ellenséges viszony váltotta fel az előbbeni összeköttetést, mindketten éber figyelemmel kísérték Feithnek minden lépését, aminek az lett a következménye, hogy a mühelyfőnök, ki csak Feith bűneit vizsgálta, oly más szolgálati beosztásba helyezte, ahol az előbbeni keresetének több mint felével kevesebbet keresett.

Az igaz, hogy Feith alkoholista lett. De ezért a felelőség azokat terheli, akik hozzászoktatták.

Vajon *Osváth*, aki az istvántelki mühelyben szokott jó pálinkaüzleteket csinálni, hány ily sors elé állított alkoholistát nevelt?

Vasutassors.

Halálos szerencsétlenség történt Székelyhidon (Bihar vármegye) a vasuti állomáson. A délelőtt induló személyvonat elütötte Barta János munkást, aki éppen a sineken akart keresztülmenni, mikor a vonat kanyarulathoz ért. A szerencsétlent a vonat kerekei teljesen összeroncolták. Két lábát letépte a kerék, a mellkasát pedig összezsúzta. Mire a vonatot megállították, már halott volt.

KÜLFÖLD.

A klevelandi vasuti sztrájk. Newyorkból jelentik, hogy a sztrájkoló vasuti munkások Baisithestnél a levegőbe röpitették a newyork—newhaveni vasut hidját, amely csak pár nap előtt készült el. A merénylettől tartottak és ezért a hidat fegyveres emberekkel őriztették, de ennek dacára sikerült a sztrájkolóknak a hid középső íve alatt félmázsá dinamitot elhelyezni és azt meggyújtani. A hid a robbanás következtében teljesen összeomlott.

Egy másik newyorki levél szerint a klevelandi közuti vasuti sztrájkról valósággal borzalmas jelentések érkeznek. A sztrájkolók a városban rémuralmat teremtettek. A polgároknak egy percig sincsen biztonságban az életük, mert a sztrájkolók bombákkal, dinamitpatronokkal és más robbanószerekkel dolgoznak. Közuti vasuti kocsikat röpitenek a levegőbe anélkül, hogy tekintettel lennének arra, hogy ezáltal a közönség testi épségét is veszélyeztetik. A múlt napok egyikén 26 vasuti kocsit robbantottak fel. A robbanás zaja a legtávolabbi városrészekbe is elhallatszott és rettenetes pánikot idézett elő a lakosság körében. A sztrájkolók egy vasuti kocsit feltartóztattak, majd felfordították, leöntötték petróleummal és felgyújtották. Egyes kocsikat, amelyekkel a forgalmat akarták lebonyolítani, megtámadtak és hasznavehetetlenné tettek. Több kalauzt, akik nem csatlakoztak a sztrájkolókhöz, lelőttek. A rendőrség ismét kénytelen volt több helyen közbelépni és az utcákon csakhamar véres csatározások keletkeztek, amelyekben a tulnyomó többségben levő sztrájkolók győzedelmeskedtek. *A rendőrség kénytelen volt meghátrálni.* A sztrájkolók az egész városban urai a helyzetnek. A rendőrség a vasuti vágányokon százával talált dinamitpatronokat. A napokban történt összeütközésnél hat ember meghalt, 94 pedig súlyosan megsebesült. *A legutóbb érkezett jelentések szerint a vasuttársaság hajlandó engedni merev álláspontjából és tárgyalni fog a sztrájkolók megbízottaival.*

A vasuti sztrájk büntetése.

Irta: dr. Ágoston Péter, jogakadémiai tanár.

A sztrájkok közül a legnevezetesebb a vasuti sztrájk. Ennek büntethetőségét majdnem minden állami jogrend megállapítja s eddig hiábavaló volt a vasuti alkalmazottak küzdelme, a vasuti sztrájk ma általában büntetés alá esik. Ezt a büntetést az összes gazdasági érdekével indokolják. Mert, amint mondják, a vasuti sztrájk nemcsak a vasuttársaság, hanem az egész ország közgazdaságára is fokozottan hátrányos hatással van, Amíg a sztrájk rendesen csak gazdasági harc, mondja a holland vasuti sztrájk törvényjavaslat indokolása, addig a vasuti sztrájk a társadalom legnagyobb érdekével szembeni obstrukció s feláldozása egy osztály érdekében, miért is a vasuti sztrájk lehetetlenné teendő. A sztrájk büntetésének barátai tehát úgy állítják fel a tételt, hogy a vasut nem szünetelhet, azért biztosítékokat keresnek arra, hogy a társadalom s közgazdaságnak ez a szerve ne mondja fel a szolgálatot. Ez csak a sztrájk, illetve a szerződészegés büntetése segítségével érhető el. Azt azonban mégis elismerik, hogy sem az egyes vasuti alkalmazottat, sem az összeseket nem szabad arra kényszeríteni, hogy az egész társadalom érdekében ők áldozatot hozzanak s el legyenek zárva attól, hogy helyzetüket megjavítsák, tehát nem lehet őket elzárni attól, hogy szerződésüket, a szabályszerű időre fel ne mondhassák s a kitűzött időben el ne távozhassanak akkor sem, ha a vasut járása lehetetlenné válnék, mert el nem vállalt munkára senki sem kötelezhető. Ha pedig a szerződészegés itt közgazdasági okokból a lakosság személyes épsége, közbiztonsága okából büntetés alá esik s a vasuti alkalmazott más alkalmazottal szemben hátrányos helyzetbe jut, mert sérelmeinek orvoslását nehezebben fogja megtalálni: szükségesnek találják gondoskodni olyan szervről, mely ezt a hátrányt teljes mértékben megszünteti. Ezt csak megfelelő pártatlan választott bíróság összeállítása révén vélik elérni, mely bíróságban sem a vasuttársaság, illetve annak tulajdonosai, sem a vasuti munkások szavazattal nem birhatnának, mert ők a felek, de szintugy a kormány sem, mely érdekelve van.

Ezt a célt azonban nemiféle választott bírósággal oly mértékben, mint a sztrájkkal, elérni nem lehet. Mert kétségtelen, hogy ha a kormányt, a vasutat, a munkásokat a választott bíróságból kizárjuk, akkor nem lehet a választott bíróságot összeállítani, ha pedig csak jelölik a bíróság tagjait, akkor ezt úgy teszik, hogy saját érdekük védőt találjon. A holland törvény a bizottság tagjainak kinevezését a kormányra bizza, amivel a kormány tulnyomó befolyása biztosítottnak tekinthető s így viszont a munkások megelégedéssel nem is fogadhatják. Azért mégis kétségtelen, hogy a munkások panaszainak vizsgálata és elbírálása köteles választott bíróságnak az az előnye meg van, hogy előbb fognak a munkások s munkáltató közti egyenetlenségek kifejezésre jutni, mintha a sztrájk az egyetlen eszköze az orvoslásnak. *Mert már a sztrájkhoz való késület nagy mennyiségű keserűség felgyülemelését tételezi fel, annál inkább annak kitörése. Kétségtelen azonban, hogy ez előny fejében nem áldozhatják fel a munkások a sztrájk jogát.*

A vasuti sztrájkok büntetésének szüksége az uralkodó osztályokban annyira meggyökeresedett, hogy ez ellen a munkásság egyelőre eredmény reményével nem képes küzdeni. A vasuti sztrájk törvények azonban még az elv elismerése esetén is túl szigorúak, amit az a körülmény magyaráz, mert a sztrájkok elleni törvényeket rendszerint a sztrájkok alatt hozzák vagy legalább tervezik s így az igazságosság rovására sok egyoldali rendelkezés is kerül beléjük.

Ilyen körülmények közt, sőt kétszeri sztrájk után keletkezett a legújabb törvény is, a holland 1903-ban, nem csoda tehát, ha a sztrájk büntetésére fekteti a súlyt s a vasuti

katonai brigádöt létesítette az alkalmazottak pótlására, az ennek dacára felmerülhet sztrájk esetén. A vasuti alkalmazottak sérelmeinek orvoslása céljából azonban egyidejűleg bizottságot szervezett.

Nézzük már most e törvény alap gondolatát részletesen. Mihelyt elismeri valaki, mint a hollandi törvény is azt, hogy a vasuti munkások és munkáltató viszáljának rendezésére a vasut tulajdonosa, habár az maga az állam nem illetékes, a bíróság pedig nem alkalmas s ezért egy külön erre a célra szolgáló bizottságra van szükség, akkor már elismerte azt is, hogy ez a bizottság nem függhet az állam kormányától, mely a vasuttal szoros összeköttetésben van, sokszor egyenesen legfőbb igazgatója. *Kétségtelen tehát, hogy a kormány ily esetben a maga ügyének bíróját nevezi ki. Ezért az ily bizottság semmivel sem helyesebb jogilag, mint a sztrájk, melyet ugyanazért kifogásolnak, mert önszegély, önbíráskodás. Ha meg a sztrájk megakadályozására kívánják felhasználni, sőt a sztrájk büntethetőségét éppen ezzel indokolni, az meg éppen lehetetlen. Mihelyt elismerik a sztrájk jogosultságának lehetőségét azzal, hogy bizottságot neveznek ki a munkáltató vasut és alkalmazottai közötti viszályok elbírálására, akkor nem lehet a sztrájkot eleve büntetni, mert hiszen igazságos s méltányos lehet, hogy pedig az igazságos eljárást büntetni nem lehet, az nem is bizonyítandó.*

A vasuti sztrájkot mint láttuk azért kívánják büntetni, mert a forgalmat lehetetlenné teszi, a gazdasági szervezetet leglényegesebb részében támadja meg. De minden munkaszünetelésnél lehet ilyen közgazdasági hátrányt kimutatni. *Ha megtiltják a sztrájkot, akkor a társadalmi szempontjából leglényegesebb munka díja lesz a legnagyobb sőt. S tovább menve, ha a vasuti alkalmazottak köteletségei súlyosabbak, miért nincsenek akkor kiválóbb jogai is? S még tovább menve, mi legyen akkor, ha egy általános sztrájk a gazdasági szervezet minden különben külön is működni tudó részét megállítja, amikor tehát a gazdaság még több kárt szenved? Ekkor persze a sztrájk szintén büntetendő, de miért ekkor megint s miért nem akkor is, ha egy cipőgyár munkásai, vagy cipészmeister segédei nem dolgoznak. A vasut alkalmazottai tehát egy jogállamban sem vehetők különös törvények alá.*

A vasuti sztrájk büntetését nem lehet indokolni, mert ha lehetne nem kellene például a holland törvény indokolásában ilyen kitételeknek lenni: „a sztrájk maga se nem jogosult, se nem jogosulatlan... De a jogtalan sztrájk ellen fordulni kell, már pedig minden önkényes szerződészegés jogosulatlan, különösen ha rosszakaratu s szándékos.”

A vasut szerepe az országban olyan, mint a közuti vasut és berkocsisoké a városban, az a körülmény, hogy a közönség erre számít, még nem teszi indokolttá azt, hogy a nem dolgozás büntethető legyen.

Gondoljuk csak el, hogy hány ember van a legkülönbözőbb foglalkozási ágak, sőt a köteletség teljesítését esküvel fogadó tisztviselők között, akikben nincs meg az az őszinteség, hogy köteletségük nem teljesítését bevallják s a csekély javadalomért pontatlan munkával vesznek maguknak elégtételt. A vasuti alkalmazottak és munkások bátran felvethetik a kérdést: *Miért ragadnak ki egy, vagy két foglalkozási ágat, melyet büntetni lehet s ezret meg ezret büntetlenül hagynak?! Ami meg a társadalom veszélyeztetését illeti, alig lehetne fentartani azt az állítást, hogy a vasuti sztrájk veszélyes, de ezer és ezer más foglalkozásbeli szerződészegés nem az. De különben is a vasuti sztrájk olyan veszedelmessége, mely a társadalomra visszahatna, rendes körülmények közt fenn se forog.*

Tulajdonképpen vasuti sztrájk törvény az olasz 1898 július 17-iki is, mely azt mondja ki, hogy a hadsereghez, vagy tengerészethez tartozó alkalmazottak szükség esetén katonai szolgálatra behívhatók, anélkül, hogy rendes foglalkozásukat elhagyják.

Ezt az eszközt nálunk is alkalmazták a sztrájk elnyomására. *Miután a katonai fegyelmi büntetések aránytalanul súlyosabbak a polgári törvényeknek a büncselekményekre kiszabott büntetéseinél is, világos, hogy a sztrájkoknak ilyen módon való elnyomása igazságtalan.* A vasuti sztrájk lehetetlenné tételének másik eszköze az egyesüléstől való eltiltás.

Ilyen módon iparkodnak a vasuti sztrájkot Franciaországban lehetetlenné tenni. Az 1884. évi március 21-iki törvény 2. §-a alapján, a vasutasok nem is szövetkezhetnek. Ezzel szemben *Jonnart* közmunkaügyi miniszter 1894-ben május 22-ikén a francia képviselőházban azt mondotta, hogy a magánvasutak alkalmazottai feltétlenül szövetkezhetnek, az állami vasutak alkalmazottai között pedig különbséget kell tenni olyanok közt, kiknek fizetése a költségvetésbe fel van véve, s olyanok közt, akiké nincs. Az előbbiek nem szövetkezhetnek, mert akkor az országgyűlés ellen szövetkeznek. A parlament azonban a miniszter okoskodását sem fogadta el s kimondotta, hogy az állami összes alkalmazottaknak joga van a szövetkezésre. Ezáltal a sztrájknak bölcsőjében való elfojtása ki van zárva, de ezzel még nincs kimerítve a vasuti sztrájkra vonatkozó törvényes intézkedések sorozata.

SZÖVETSÉGI ÜGYEK.

A Vasuti Munkások Országos Szövetségének hivatalos közleményel.

Központi iroda: VII., Garay-utca 16, I. em. 6. ajtó.

A szövetség központjának telefonszáma 76-01.

A helyi csoportok közleményei.

A hatvani helyi csoport e hó 31-én, vasárnap délután 1/4 órakor, egyleti helyiségében rendkívül fontos napirenddel taggyűlést tart.

A pécsi helyi csoport folyó hó 30-án, este 8 órakor az egylet helyiségében rendes havi taggyűlést tart, melyre számos megjelentést kér

az elnökség.

A szolnoki helyi csoport egyleti helyiségében (Deutsch-féle vendéglő), e hó 30-án, szombaton este 8 órakor taggyűlést tart, amelyen a központ is képviselve lesz. Minden tagtárs ott legyen.

A Déli vasutasok harca befejeződött.

Immár két hónapja mulott, hogy a Déli vasutasok folytonosan harcban állottak, amely harc az alkalmazottakra nézve eléggé kedvezően fejeződött be.

Nehéz és szívós, de emellett jogos harc volt ez, amelynek igazságát maga az igazgatóság is belátta.

A kormányának a beleavatkozása, a vizsgálatok, melyeket a Vasut- és hajózási főfelügyelőség eszközölt, a jegyzőkönyvezésnek egész sorozata, amely három állomásnak minden egyes alkalmazottjára kiterjedt, is csak amellyel bizonyítanak, hogy a harc becsületes mederben folyt le, s hogy komolyabb beavatkozásra okot az alkalmazottak nem szolgáltatottak.

A harc a nagykanizsai Varga Kálmán elbocsátásával kezdődött, amit viszont a ki nem elégitó akkordárakra lehetne visszavezetni.

Varga Kálmánt az igazgatóság egy pár napi vizsgálat után a régi beosztási helyére visszahelyezte, de emellett megszüntette az okozatot is, mert a szénfelrakásért járó egységárat a kanizsai állomáson 50 fillérről 60 fillérré emelte fel, a szénmérlegeléseket is el fogja rendelni.

A székesfehérvári és nagykanizsai fűtőházakban a rossz akkordárak folytán a 60%-os akkordkereset a gyakorlatban csak 20-30%-nak felelt meg, a kisebb fűtőházakban pedig csak a napibért élvezték eddig az ipari munkások.

Ezen sérelmeket az igazgatóság igen humanusan oldotta meg, mert május elsején az alkalmazottaknak kiadott pótladványban

tudatta, hogy a székesfehérvári és nagykanizsai fűtőházakban a 60%-os akkordkereset lehetővé fog tétetni, de egyben az összes kisebb fűtőházakban is engedélyezte a 30%-os biztosított akkordkeresetet úgy az álló-, mint a futómunkát végző munkások részére.

A horvát vonalon, nevezetesen Sziszek és Zágráb állomásokon az alkalmazottak kiváltságait, régi óhajokat teljesítette az igazgatóság, amit csak annak lehet tulajdonítani, hogy ott már ledőltek a válaszfalak, mert a hivatalnoki kar kivételével az egész személyzet öntudatos vasutasokból áll.

A május 1-én és 20-án az alkalmazottaknak kiadott pótkiadványokban még igen számos kedvezményt nyújtott az igazgatóság, ami mindenestre hozzá fog járulni ahhoz, hogy a nagyon is fontos vasuti szolgáltatást megelégedéssel fogják lebonyolítani fegyelmezett kartársaink.

A bizalmiférfi-rendszert azonban szükségesnek tartjuk külön kiemelni, hogy az, ha nem lesz teljes, úgy ezt nem az igazgatóság hibájának, mint inkább az alkalmazottak hibájuknak kell betudni, amint ezt például a kanizsai fűtőházban igen szépen beigazolváljuk.

Itt még különösen a pályafentartási munkásokat hívjuk fel, hogy ők is választhatnak ezentul bizalmiférfit, még pedig minden osztálymérnökségtől egy-egy embert.

A pragmatikában biztosított kedvezményeket is nagyon nélkülözik az alkalmazottak. Így például az évi szabadságot, fegyvergyakorlatok alkalmával nyújtott kedvezmények stb. Azonban ezeket csak akkor fogják megkapni az alkalmazottak, ha a kereskedelemügyi miniszter a pragmatikát szentesíteni fogja.

Az alkalmazottak megbízottai által 1907. évi április hó 5-én megkötött kollektív szerződésnek, valamint az 1908. évi május hó 1—20-án kiadott pótkiadványoknak eredeti másolatát a főnökségek útján minden állomáson egy példányban fogják az alkalmazottak főbizalmiférfiai megkapni.

A 9. és 14. szolgálati évet betöltött munkásoknak $\frac{1}{2}$ év tudódik be az automatikus előléptetés várakozási idejébe, a 3 év helyett tehát $2\frac{1}{2}$ év múlva kapják a napibéremelést.

Itt megjegyezzük, hogy a várakozási idő a horvát zágráb-sziszeki vonal kivételével az 1907. évtől veszi kezdetét.

A vontatásnál, a körözvényben biztosított várakozási idő a jövőre is fenn fog állani.

Az alkalmazottak ezen kívül az igazgatóság által kiadott másolatokból — a bizalmiférfiak útján részletes felvilágosításokat nyerhetnek, miáltal mindenkinek módjában van közvetlenül betekintést szerezni.

A céltudatos szervezkedésnek tehát megvannak a maga eredményei. Ha ezt nehéz harc árán lehetett is megkapni, ha a küzdelem még oly erős volt, úgy az alkalmazottakra nézve az engedmények csak értékesebbek lehetnek.

A zágrábi és sziszeki kartársaink amattétek, hogy felismerték, hogy az altisztnak, szolgának és munkásnak egy szervezetben van a helyük, annak most élvezik közvetlen anyagi és erkölcsi eredményeit.

Amint felismerték a horvát déli vasutasok, hogy „le a válaszfalakkal“, úgy lesznek ezt majd kénytelenek felismerni a magyarországi déli vasuti kinevezett alkalmazottak is.

Mert az a szervezet, amely alkalmazott és alkalmazott között különbséget tesz, az nem tud megfelelni hivatásának.

Azok az alkalmazottak, akik tartózkodnak a közös szervezkedéstől, eredményekhez nem fognak jutni.

Egy nagy, erős déli vasuti szervezetnek a megteremtése vált szükségessé, ahol a szolidaritásnak az eredményei nem fognak elmaradni.

A szentkorona szövetségnek nincs joga ahhoz, hogy az összes déli vasutasokat tömörítse, mert elsősorban hiányzik az erő hozzá, másodsorban pedig éppen a legutóbbi országos nagygyűlésükön külön szállásoltak

el és külön is étkeztek a hivatalnokok, külön az altisztek, külön a szolgák és külön a munkások is.

Ott pedig, ahol a szervezet maga élteti a rangkorságot, ott szolidaritásról avagy eredményekről szó sem lehet.

Az pedig, hogy a szentkoronás szövetség rendületlenül ígér, hogy a gróf ur a fenyegetődzés folytonos fegyverét használja, hogy a müfelháborodás közben a gróf ur *Rauscher* ur fölébe sugdos valamit, annak a déli vasutasok semmi hasznátsem fogják látni. Azaz egy hasznuk mégis lehet, hogy hamarabb kifognak józanodni.

A sok memorandumot ha gyárilag készített is el a „Méltóságos elnök ur“, ha a hétezer és hatszáz hold föld boldog tulajdonosa nem akar a tőkés részvénytársaság tagjaival ellentétbe jutni — (pedig ezt a saját érdekében nem fogja tenni), úgy az ő vergődése csak szánalmat fog gerjeszteni a déli vasutasokban.

A Déli vasut igazgatósága pedig valószínűleg csak mulat „a gombózó bohóc“ mutatványain, mert egyebet nem tehet.

A déli vasuti alkalmazottak azonban már józanodnak. Vegyenek példát a déli vasutasok a zágrábi és sziszeki kartársaitól és tömörüljenek egy olyan szervezetben, ahol nincs különbség tag és tag között s ahol nincsenek önző célok.

Ezzel a kartársak a szolgálati fegyelmeknek legkevésbé sem fognak ártani. Mert például: anig a fűtő a mozdonyon tartozik magát a vasuti szabályoknak alávetni, a fellebbvalótól kapott utasításnak eleget tenni, a fellebbvalót tisztelni, de ez a fűtőt csak szolgálatban kötelezi, amig a szervezetben kifejlődő kölesönös megbecsülés után a fűtő nem csak a mozdonyvezetőt fogja tisztelni, de a hasonló osztályérdekéért küzdő tagtársait is, akit még a szolgálati köteleseken kívül a szolidáris vasutas is támogatni fog.

Fel tehát kinevezett kartársak a szervezkedésre! Le a válaszfalakkal! Fel az önmagunkért és a kulturáért törő közös küzdelemre!!

Két világ.

— Irta: Dr. Kadosa Marcal. —

Ily címen a *Magyar Vasutas* egyik minapi számába cikket irtam, amely egész kis kavarodást idézett fel. Ketten is feleltek rá és ugyancsak alaposan kitanitgattak, sőt a második válasz ismeretlen szerzője kereken ki is jelenti, hogy azért irtam, amit irtam, mert nem ismerem a viszonyokat.

Voltaképpen pedig mindaketten, úgy Cservenka barátom, mint a másik reflektáló cikk írója: sajnálatosan félreértettek engem. És ha e félreértésben a *Magyar Vasutas* többi olvasóival is osztoztak, akkor bizonyosan nem elég jól fejeztem ki, amit mondani akartam. Nem hiszem azonban, hogy ez így volna, mert amit mondtam, tulságosan egyszerű volt ahhoz, hogy félreérteni is lehessen.

Azt nem nekem, akinek elvégre is doktori diplomám és ügyédi oklevelem van, hanem a legegyszerűbb gondolkodásu embernek se kell külön megmagyarázni, hogy egy állomásfőnök vagy egy főmérnök, vagy akár egy elnökgazgató is éppen úgy lehet szocialista, mint a pályamunkások leg-hatvankrajcárosabbika. A szocialista világfelfogás absolute nem függ a ranglétra alacsonyabb vagy magasabb fokától. Ez gondolkodás, tanulás és értelem dolga és csupán az emberi lélek természetében rejlik, hogy akik sorsuk jobbrafordulását várják a társadalmi berendezkedés megváltozásától, azok könnyebben megértik és követik a szocializmus tanításait, mint azok, akiknek a mai világrend mellett is jó dolguk van és minden változástól remegnek, mert féltik az előnyeiket.

De van azután más körülmény is, ami tekintetbe jön. A polgári osztálynak, hivatalnokoknak stb. Százazrekre menő olyan tagja van, akiknek a helyzete még kino-

sabb, mint a bérmunkásé, mert a jövedelme nem emelkedik egy jóra való iparossegédé fölé, belé nevelt és lejjebb nem szállítható ruha-, lakás-, élelem- és egyéb életigényei azonban kétszer vagy háromszor akkora, mint a munkáséi. Ezek az emberek borzadályos nyomoruságban élnek és józan érznek minden morzsikája azt követelné, hogy ezek legyenek az új átalakító mozgalmak legelkessebb katonái. És mégsem azok. Miért? Mert az a néhány iskola, amelyet végig ültek, teljesen vakká és süketé tette őket és úgy megtömté értelmüket a mai társadalmi rendnek kedvező „tévtanokkal“, hogy megtudnának egy kanál vízbe fejtani minden szocialistát és az egész szocializmust, amely az ő boldogságukon dolgozik. Ezek a legszánalmasabb áldozatai az évezredek közbutításnak.

Minderről azonban nem volt szó abban a cikkben. Én csak azt mondtam, hogy fegyelmileg alá és fölé rendelték nem alkothatnak együtt egy erős gazdasági küzdő egyesületet. A gazdasági harc természete sem a kedélyességet, sem a feszélyezettséget meg nem tűri. Akik azért vannak fizetve, hogy engem sarkaljanak, nógassanak, hogy engem ellenőrizzenek, akik aszerint haladnak előre pályájukon, minél erélyesebben tudnak ezen sarkantyúzásnak megfelelni és minél kisebb anyagi áldozattal minél nagyobb eredményt az én bőrömmön felmutatni, azok nem lehetnek őszinte társaim a közös küzdelemben. Küzdhet ő is a maga osztálytársaival, alakíthat velük gazdasági harci szervezetet, még szociáldemokrata alapon is, de velem együtt nem. Az én érdekeim az övéivel nem azonosak, mint ahogy a pallérok és a kőművessegédek érdekei nem egyenlők és bár mindkettő proletár, mindkettő alkalmazott, mindkettő akar a maga sorsán javítani: az életben soha se fognak egy körületben harcolni. Csak kivételeknek láthatunk olykor ellenkező esetet, szabályképpen sohasem. A fölé rendelték és alárendelték egy táborban: mondtam, ez lehet egy kaszinó vagy ilyesmi, de nem igazi harci szervezet. Sőt kaszinónak is csak talmi és hazug, mert a felebbvalójától csak vállveregetéseket kaphat az alárendelt, ha nagyon jó fiu és amig alázatos és szerény, komoly együttműködést azonban gazdasági küzdelemben sohasem.

Én tehát nem arról beszéltem, amiről Cservenka barátom, hogy a vasutasok munkája között van-e szoros kapcsolat, mint egy lánc szemei között, vagy nincs? Avagy egy a hivatalnokokra is ráfér-e a gazdasági helyzetük javítása vagy nem? En csak azt mondtam, hogyha az alárendelték és felebbvalóik egyazon gazdasági harci szervezetben akarják céljaikat kiküzdeni, úgy ez csalódásra fog vezetni vagy pedig közönséges svindli lesz az egész és nem lesz egyéb egy sereg szövetségesséit játszó felnőtt gyerek multságánál, amely néhány eszes vagy hitvány stréber céljait szolgálja. Nem akarok ujjal mutatni a példára, amelyet mindenki ismer.

De ehez még egyet hozzá kell tennem. Hogy ez nem természeti törvények szerint van így, hanem csupán az emberek iskoláztatásának, neveltetésének, világfelfogásának, gondolkodásának mai különbségei folytán. Vagyis: ma. Csakhogy mi ma élünk és ma küzdünk, nekünk a mai helyzettel kell számolnunk. Elérkezik az az idő, néhol már el is érkezett, amikor azok a távolságok, amelyek a cikkemben lefestett két világot elválasztják, egészen elenyésznek. Aki azonban ma akar olyan egyesületet csinálni, amelyben hivatalnokok és munkások egy táborban küzdenek, az legyen elkészülve, hogy kuglizótársaság lesz belőle és urra lesz fölötte a — szakáll.

Akik a ti filléritekből huznak hasznót, azok az üzletemberek kötelesek benneteket támogatni azzal, hogy a Magyar Vasutast előfizetik.

LEVELEZÉS.

Kassa. (Glosz ur.) Ez is híres szentkoronás fészek, ahol kirugással traktálja a szentkoronás vezetőség a szentkoronás tagokat. Egy ilyen főszent *Glosz Gyula Máv. hivatalnok*, aki előtt a vasuti munkás: „*semmi nép*“.

De a *semmi nép* között akadnak ma már olyanok is, akiknek nagyobb tudásuk van, mint Glosz urnak s csak a véletlenül mulhatott, hogy ma Glosz ur is nem a *semmi nép* közé tartozik.

Az azonban csak a *semmi nép* szerencsége, hogy ilyen Glosz-féle egyéneket nem találhat soraiban: a kassai állomásszemélyzet között nincsen egy se, akivel a tisztviselő ur ne gorombáskodott vagy ne veszekedett volna.

Viselkedéséről kartársaink igen jellemző dolgokat mondhatnak el.

Különbén is őt a durvasága miatt helyezték Kassára. Egyideig a raktárban volt s csak hosszas könyörgése folytán tették ismét vissza a forgalomhoz. Káromkodni jobban tud egy zupás őrmesternél is. A télen egy utast lerántott a már *indulóban levő vonatról és felpofozott!* Az utas persze számár volt és beérte bocsánatkéréssel. A postaszolgákkal is kiköt. Szidja őket, mint a bokrot. Éppen így a hordárokat, vonatvezetőket stb., szóval neki mindegy, csak alantasa legyen. Még az öreg Ksod. kocsimestert is lehordta egyszer, aki különben apja lehetne.

Egy kocsivizsgáló hivatalosan a telefont használta a Ksod. fűtőházban. Erre rátámadt Glosz ur, hogy hogy meri ő, az ő beleegyezése nélkül a telefont használni, máskor kidobja a *hivatalos helyiségéből!* Mikor aztán kartársunk felvilágosította, ráförmedt, hogy majd bevádolja a mérnökénél.

A múlt héten szerdán vagy csütörtökön valami hallatlanul összeszidott egy Máv. kocsitisztitót, egy volt esendőt. Lehordta apástul-anyaként, mert a *korpskommandáns* kocsiában egy *seprőszálat* talált! De szombat, e hó 16-án nem volt baj, ha a szerelvények piszkosak is voltak. Hiszen a *kuglizó* megnyitásának napja volt, a tisztitóknak pedig ott kellett kiszolgálni az urakat egész hajnalig. Egyébként a *kuglizó* zöld galyakkal és sallangokkal volt és van még ma is diszitve. Több napon dolgozott ezen a *semmi nép*.

Ilyen körülmények között nem csoda, ha a *semmi nép* odahagyja ezt az uri társaságot.

Nagykanizsa. (A fűtőházból.) A déli vasutnál bevezetett bizalmiférfi-rendszer a gyakorlatban jön bizonyult, úgy az alkalmazottak, mint a munkaadó részére. Kivételt csak a kanizsai fűtőház képez; az alábbi eset azonban fényesen bizonyítja, hogy csak a főnökség hibája, ha itten nem vált be.

Az igazgatóság által elismert bizalmiférfiak fele részben a munkaadó által lesznek kinevezve, a másik fele pedig az alkalmazottak által választatik.

Innen cred az, amit a fűtőház vezetősége félre ért, mivel a munkások által megválasztott 3 bizalmiférfi mellé a fűtőház főnöksége 3 olyan bizalmiférfit nevez ki, kik sajnos mindennek, csak éppen bizalomnak nem örvendenek. Nemcsak hogy bizalomnak nem örvendenek, de a szaktudás és jóakarát hiányában egyedüli kvalifikációjuk az, *hogy szentkoronások.*

Igy a három bizalmat nélküli bizalmiférfiak mellett rendszeren ott látjuk még a *Rosenheim* urat: mint a kanizsai szentek főbajnokát, magát a főnök urat és még egy jegyzőkönyvvezető hivatalnokot is. A három megválasztott bizalmiférfi ellen tehát hatan érvelnek és csak természetes, hogy az igazságot felakasztják. Ilyen körülmények között a bizalmiférfiak csak arra jók, hogy mindenkor teljesítsék a főnök ur akaratát.

Ugyanílyan a főnök ur fenhatósága alatt, de a *Rosenheim* ur által agyonírigált „*dalárda*“ is.

Mert ha a dalnak még oly nagy barátai is vagyunk, de éppen ezért nem tudjuk megérteni azt a munkásdalárdát, akinek fizető, pártoló, énekelő tagjai mind a munkásokból kerülnek ki, hogy érdekeik ellen működjenek. Mert hogy mi szükség van a munkásdalárdának egy *Rosenheimra*, az rejtély előttünk. De sejtjük, hogy *Rosenheim* ur, mint szentkoronás fővezér, csak így tud előléptetéshez jutni. Ez is egy igen jó mód arra, hogy mérnöki szegénységét el lehessen rejteni.

Megértjük *Rosenheim* ur vállalkozását, hogy bár mint hithű zsidó még arra is vállalkozzék, hogy a dalárda élén beszéljék — püspökimádónak; de nem értjük meg a munkásokat, a dalárdistákat.

Nem pedig azért, mert ha a munkásoknak volna szükségük a dalárdára egy-egy estélyen közreműködni, vagy ha a dalárda egy munkásdalt akarna betanulni, úgy ezt megtiltja *Rosenheim* ur, avagy a másik szentkoronás alelnök.

Szükség van a dalárdára, az igaz, de az is igaz, hogy ez a dalárda nem a *Rosenheim* ké, hanem a munkásoké. Ha a dalárda a munkásoké, akkor szolgáljon ez munkástörekvéseket.

Vegyenek példát a kanizsaiak a székesfehérváriaktól, ahol a műhelyzenekara már nem vonul ki még akkor sem, ha ezt az ország valamennyi al- és főszentjei még oly kívánatosnak is tartják.

Ha ezt nem tehetik meg a kanizsaiak, úgy meg kell alakítani a szövetség ottani dalárdáját.

Tiszt urak és a vasutasok.

A *nemzeti követelményekből* semmi sem lett. Az *égetően szükséges politikai kérdés* egyszerre *szociális kérdéssé* degradálódott. Az öntudatos vasutasoknak szükségtelen megírunk, honnan e hirtelen változás. Nem is ezzel akarunk foglalkozni, hanem párhuzamot vonni a tiszt urak meg a vasutasok között.

Kezdhethetjük azon, hogy meddig vajudott a vasutasok fizetésrendezése, amíg azután jól, rosszul, úgy ahogy nyélbe ütöttük. Keserves küzdelmek árán szerezte meg a vasutaság önmagának azt az egy-két garas többletet.

A katonatiszt urak nem igen mozgatták a fülkük botját, hogy egy kevéssel nagyobb legyen a gázsi. Jól tudták, hogy teljesen hiábavaló fizetésemelést kérni, mert hiszen annyit úgy sem tudnak adni, amennyit egy vérbeli katonatiszt el ne verjen.

Mégis egyes körök, hozzátehetjük, hogy bécsi parancsra, nagyban lelkesedtek a tiszt gázsi felemelése érdekében. Élénk színekkel ecsetelték, *miképpen nyomorog a katonatiszt. A legénységről* szó sem esett, legfeljebb annyi, hogy jobb lesz a menázi. Valószínűleg az egy krajcár vacsorapénzt egy fél fillérrel felemelik.

Vigye az ördög a legénységet, csak a tiszt uraknak legyen jó dolguk.

Mert akadt már honatya, aki derék dolognak tartja, ha a tiszt urak nem élnek zárdaéletet, nem bujnak könyveket, hanem kirugnak a hámból.

Mert — így okoskodik —, ha minden este a tyukokkal mennének aludni a tiszt urak, úgy háboru esetén nem birnák az éjjelezést.

Hogy ez be ne következék, hát nagyobb fizetést kell adni nekik, hogy minél többet lumpolhassanak s így megszokják az éjjelezést.

Hát bizony a vasutas lumpolás nélkül is megteszi a maga éjjeli szolgálatát, ámátor az is igaz, hogy a vasutas jövedelme csak nagy ritkán engedi meg, hogy egy kissé kirugjon a hámból.

Hogy mekkora az eltérés a katonatiszt és a vasutas jövedelme között, azt egy-két példával igazolni is fogjuk.

Egy 21—25 éves hadnagyocska, aki valamelyik kis vidéki városkában él a következő javadalmazásokban részesül havonta:

Fizetés	---	---	---	---	---	---	140 kor.
Tisztiszolga pótlék	---	---	---	---	---	---	16 "
Lakáspénz	---	---	---	---	---	---	47 "
Butorbér	---	---	---	---	---	---	8 "
A szolgálta utáni butorbér	---	---	---	---	---	---	2 "

Összesen 213 kor.

Ebből a 213 koronából a következő kiadások eszközölendők egy katonatiszt állítása szerint:

Butorozott szobáért	---	---	---	---	---	---	36 kor.
Szolga fizetése	---	---	---	---	---	---	8 "
Fűtés, világítás	---	---	---	---	---	---	8 "
Cipő- és ruhajavítás	---	---	---	---	---	---	10 "
Ruházati beszerzés, mosás	---	---	---	---	---	---	10 "
Könyvek, íróeszköz stb.	---	---	---	---	---	---	8 "

Összesen 80 kor.

Ehez járulnak még a gázsilisztán felütiített levonások, úgy hogy naponként még mindig marad 2 korona 40 fillérje a hadnagynak.

Az illető katonatiszt állítása szerint ebből a 2 korona 40 fillérből fődözendő a reggeli, villásreggeli, ozsonna, vacsora, dohány, fürdő, borbély, kávéház, színház, koncert, borralók stb. A kapitánynak erre a célra 4 koronája marad naponként.

Már most lássuk a vasutasok jövedelmét. Vegyünk a példa kedvéért egy 28—30 éves, 2 gyermekkel bíró vasutast, akinek 900 korona évi fizetése és 400 korona lakbéré van, feltéve, ha az első lakáspénzosztályt huzza.

Az évi összes jövedelme tehát 1300 korona. Ebből a nyugbér és betegsegélyző levonásokat leszámítva, mindössze 1240 koronát kap kézhez, a kiadásai pedig így alakulnak:

Lakásért (szoba, konyha)	---	---	---	---	---	---	28 kor.
Fűtés, világítás	---	---	---	---	---	---	8 "
Reggeli (kávé, kenyér, naponta 40 fill.)	---	---	---	---	---	---	12 "
Ebéd (naponta négy személynek 1 kor.)	---	---	---	---	---	---	30 "
Vacsora (naponta négy személynek 60 fill.)	---	---	---	---	---	---	18 "
Ruházat, mosás	---	---	---	---	---	---	10 "

Összesen — 106 kor.

Itten csak a legszükségesebbeket soroltuk fel, élvezeti cikkekre (dohány, színház stb.) egy fillért sem számítottunk és havonta mégis 3 korona tulkiadás mutatkozik.

Azt sem szabad szem elől téveszteni, hogy Budapesten vagy üzletvezetőségi székhelyeken nem igen lehet évi 330 koronáért lakást kapni; hogy a reggeli kávé bizony nagyon vizes lehet, ha süteménnyel együtt négy személyre csak 40 fillért szánhat a vasutas, meg hogy villásreggelinek és uzsonnának a vasutas előtt elérhetetlen vágynak kell maradnia, hogy az éhenhalás veszedelme nélkül négy embernek 1 koronáért nem is lehet ebédet előállítani, hogy 10 korona áru ruhát, cipőt és fehérneműt maga a családfő is elnyúl s hol vannak a többiek? Hát még az apró kiadások, kezdve a kapupénzek, bélyegilletékeken stb., amelyek, szűken számítva, egy év alatt szintén felrúgnak 60 koronára.

Azonkívül a vasutasok javarészt biztosítani szokták életüket is, mert hát az életük folytonosan veszélyben van, nem miként a tiszt uraké, akiknek éjjeli dorbézolással kell a háboru fáradalmihoz hozzászokni.

És mindezek mellett a 900 korona évi fizetésű vasutas még nem a legrosszabbul díjazott kategória, mert még 800, 700 és 600 koronás fizetésűek is vannak, *sőt sok ezer vasuti munkásnak, ha egész éven át dolgozik is, még 600 koronára sem emelkedik az évi keresete.*

És ez a kép még megrázóbb. Éppen a munkások vannak gyermekekkel gazdagon „*megáldva*“ s mostan tessék kiszámítani, hogyan lehet Budapesten 2 korona 40 fillérből megélni, vagy miképpen nyomorognak a pályamunkások, fűtőházi munkások napi 7—8 hatosból.

Mert az a munkás, akinek 2 korona 40 fillér a napibéré, havonta mindössze csak 62—72 koronát keres, aszerint, amint 26 vagy 30 napot dolgozott.

Ebből 4—5 korona levonást is eszközölnek, úgy, hogy átlag 58—68 koronát kap kézhez. Boldognak vallhatja magát, ha 22 koronáért talál egy odut, amelyben meghuzhatja magát. *Marad tehát háztartásra 36—46 korona.* Az istenek a megmondhatóit annak, hogy miképpen lehet ebből éhen nem halni.

Ezek a számok élénken bizonyítják, hogy mily nyomorban tengődik a vasúti munkásság.

És ezek a számok indokolják, hogy miért sápadt, beesett arcu a vasutas, hogy a vasutasok hitvesei miért dőlnek ki oly hamar az élők sorából egy martirteljes élet után és ezek a számok teszik érthetővé, hogy a vasutasok gyermekei nyomorékok és csenevésznek.

Az orvosok és tanárok táblázatokat szoktak összeállítani, amelyekben kimutatják, hogy mennyi fehérnyét, zsirt, szénhidrátot kell az embernek magához vennie, hogy erejét idő előtt el ne veszítse. De, ha ráérnek ezek az orvosok s egyszer utána számítanak, akkor bizonyára kisütnék azt is, hogy még az ötödreszt sem szedhetik magukba a vasutasok ama mennyiségeknek, amelyet ők előírtak, illetve kiszámítottak.

Valóban találó, ha *kiéhezott* vasutasokról beszélnek.

Kávéházat, színházat, koncertot nem is kérünk mi. Egy fillér sem kell erre a célra, mert mi nem vagyunk tiszt urak.

De élni, azt akarunk, más semmit, csak élni.

Az urak már megtanulhatták volna, hogy mi megfigyelni és gondolkodni is tudunk. Tudjuk azt, hogy másképpen cselekszenek akkor, amikor a maguk fajtájabeliekről van szó, és másképpen akkor, ha szegény vasutasokról van szó.

A tiszt urakon egy-kettőre segítenek. A vasutas pedig hadd siránkozzék, hadd irkáljon az ujságokba, járjon küszöbről-küszöbre deputációzni, emlékiratozni, csak hadd kérjen munkaidő leszállítást, magasabb bért, de siket fülekre talál mindenütt.

Vissza kell csak emlékezni a mozgalmassabb időkre, amidőn a sajtó is egyre azt hajtogatta, hogy a vasutasok fizetésrendezésére nincs pénz. És most tessék elolvasni a lapokat, milyen melegen óhajtják a tiszt urak gázsijának az emelését.

Mi pedig azt állítjuk, hogy bűn és ordító botrány a tiszt uraknak csak egy fillérrel is magasabb fizetést adni, amíg a vasutas nyomorog.

Konzum-értekezlet az északi főműhelyben.

Minden jel arra mutat, hogy az élelmiszer-uzsorások fosztogatásai erélyes fellépésre készítetik a vasutasokat. Megkezdődik tehát végre valahára a védekezés munkája az alatt a jelszó alatt: „Be a Konzumba!” Mert a hathatós védekezés csak úgy sikerülhet, ha fellendítjük a szövetkezeti életet.

A vasutas közvélemény eddig lanyha figyelme és érdeklődése ugyan lassanként terelődik csak a Konzum intézménye felé, amely eddig — mint külföldi példák mutatják — egyes egyedül alkalmas és célravezető eszköz a kartell-bárók garázdálkodásának fékmentésére. Lassacskán bár, de mégis csak tudatára jutnak a vasutasok tízezrei, főleg a vasutas háziasszonyok a Konzum jelentőségéről.

Már féltudomány, amikor megértjük, hogy a fogyasztó-szövetkezet egymagában képtelen megoldani kitűzött feladatát, hacsak a termelő-szövetkezetek egész sora nem függetleníti, nem tartja távol a kartellek polipkarjainak öleléseitől.

Az egész művelt világon a szövetkezeti életben előbb a fogyasztást szervezték és amikor már a vásárlók, a vevők lelkes gárdája együtt volt, csak azután tértek rá fokozatosan a termelésre.

Ezt a bevált fejlődési rendet nekünk is tudatosan követnünk kell. A fogyasztó-gárda magja együtt van, most már lássunk hozzá a termelés szervezéséhez. Óvatosság és alapos körültekintés természetesen nélkülözhetetlen. Nagy fába vágja fejszét a Konzum vezetősége, amikor a termelésre tér át, tudatában az óriási felelősségnek, amelyet magára vállal. De ez elől ki nem térhet, mert ez a tagok zömének óhaja és érdeke,

mielvelő a Konzum csak így töltheti be igazi rendeltetését.

Ez a kívánság jutott kifejezésre az északi főműhely tagértekezletén is, amelyet e hó 23-án tartottak meg az ottani étteremben és amelyről a tudósítást alább adjuk:

Krivácsy Géza dr., a Máv. Konzum elnöke nyitotta meg az értekezletet. Barátságos eszmecsere váltására jöttünk össze — mondotta —, hogy szövetkezetünk ügyeit ne csak általánosságban beszéljük meg, hanem hogy a tagok közvetlenül feltárják a helyi viszonyokat is. Mikor a Máv. Konzum elnökségére vállalkozott, két cél lebegett szeme előtt. Egyik, hogy a Konzumot előbbre vigytsük, minél nagyobbra és hatalmasabbra fejlesszük, mert amely intézmény nem fejlődik, az nem is életképes. A másik cél, hogy kitűnő minőségű árut lehetőleg olcsón adhassunk. A közeli jövőben nagyszabású reformok megvalósítása áll küszöbön, ehhez azonban szükséges a tagok támogatása és közreműködése.

Utána *László Sándor* felügyelő bizottsági tag fejtegeti a Konzumnak a kiskereskedelemre gyakorolt nyomását. Ismerteti a napokban kibocsátott árjegyzéket, ezzel kapcsolatban kitér a múlt évi áralakulásokra és konjunkturákra. Majd kitér a Konzum jövő terveinek ismertetésére, mely röviden így foglalható össze: „Terjeszkedés és átalakulás termelő szövetkezetté.” Szerinte a a kávépörkölő, a cukor- és fűszermalom, továbbá a ruhaüzlet bevezetése az első hónapokban legalább is 60—70 ezer koronát fog lekötöni, már pedig ezt az összeget a mai 100 ezer koronát alig meghaladó forgótőkéből elvonni nem szabad, mert a 3 milliós forgalmat a mostaninál még kisebb forgótőkével már lebonyolítani képtelenség. Ennélfogva az alapszabályok módosítását kívánatosnak tartja, nemcsak a tőkeemelés szempontjából, hanem azért is, mert vannak benne helytelen intézkedések. Módosítást kívánna olyképpen, hogy a felelősség viselésében minden tag csak egy üzletrészszel vegyen részt. Ha valaki többet jegyez, a többi csak mint takaréket szerepeljen, mely bármikor rögtön kivethető legyen. Szükségesnek tartja továbbá, hogy a még egészen be nem fizetett vagy évközben kivett üzletrész a betét napjától a kivételzésig kamatozzék. Végül az ellenzéki sajtóban elhangzott jogosulatlan támadásokkal szemben, amelyek személyére és Skrabák József volt felügyelő bizottsági tagra vonatkoztak, kijelenti, hogy mint felügyelő bizottsági tag nemcsak hivatottnak érzi magát, hogy a tagértekezleteken felvilágosítást adjon a tagoknak a Konzum ügyeiről, hanem ezt kötelességének is tartja és a jövőben is, amikor csak alkalom kínálkozik, ezt meg fogja tenni.

Worbesz Agost arra hívja fel a tagokat, hogy több üzletrészt jegyezzenek és indítványozza, hogy a visszatérítési jutalékot törörljék el, helyette olcsóbb árut adjon a szövetkezet.

Dobos Ede fiók felállítását kéri Kőbányán.

Stern Fülöp nem tartja okvetlenül szükségesnek ezidő szerint a kőbányai fiókot, annál kevésbé, mert a főműhelytelepi tárnok igen előzékeny, hetenként háromszor kocsin kiszállítja a megrendelt árut. Fontosnak tartja, hogy a Konzum minden erejét az élelmezés olcsóbbá és jobbá tételére fordítsa. A termelés terén szükségesnek tartaná egyelőre egy központi sütőde felállítását. Az üzletrészek felemelésénél kockázat nincsen, abba szívesen belemegy, ellenben a visszatérítési jutalék eltörlését korainak tartja. Új árudákra nem tartja megengedhetőnek, hogy a forgó tőkéből vonják el a költségeket, amint ez a múltban történt.

Krivácsy Géza dr. elnök osztja Stern tagtárs nézetét, a visszatérítést ő is fentartandónak véli.

Sonnert Károly a termelésre való áttérést sürgeti.

Végül *Spitzer* Lajos arra hívja fel a tagokat, hogy a tanulságos konzum-értekezleteken a jövőben számosan vegyenek részt.

VEGYES.

Veszteségünk. *Pálinkás András* budapesti déli vasúti podgyászholdár tüdővészben meghalt. Egyike volt legmeggyőződöttebb tagtársainknak. Emléke éljen közöttünk.

Nyilatkozat. Tudomására adom a Ksod. főműhelyi munkástársaimnak, hogy alulírott és Bürger Mór között felmerült szövéletésnél én sem sérteni, sem rágalmozni nem akartam, sem szándékom nem volt, miért is a mondottakat ezennel visszavonom. Kelt Ruttkán, 1908 május hó 24.

Nánási Antal.

A pécsi vasúti munkások részére június hó 6-án, szombaton este 8 órakor a szociáldemokrata párttitkárság felolvasást rendez. Az összes kategóriák munkásai felkéretnek, hogy a fenti időre jelzett felolvasásokra teljes számban készüljenek. Az előadások fontossága megköveteli, hogy mindannyian megjelenjenek.

MULATSÁGOK.

A vasúti munkások országos szövetsége rákoskeresztúri helyi csoportja a „Rákosligeti dal- és zenekör” szíves közreműködésével, saját könyvtára javára f. évi június hó 6-án, saját helyiségében Rákoskeresztúr (Pesti-ut 2) nyári mulatságot rendez. Belépti díj 80 fillér. Kezdetre pont 8 órakor. Jegyek kaphatók: Dobay János, Korényi Vilmos, Raksányi János bizottsági tagoknál és este a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadhatók és e lapokon nyugtáztatnak.

A temesvári vasutasok június hó 18-án a *Polgári lövöld* összes helyiségeiben táncal egybekötött nyári ünnepélyt rendeznek. A tiszta jövődelem a helyi csoport segélyalapja javára fog szolgálni. Felülfizetéseket lapunk utján nyugtáztatunk.

Szerkesztői üzenetek.

Temesvár. Az egyik beküldött dolgot lekötöztük. A másikat taktikai okokból nem közölhetjük, nehogy ebből bárkire is kellemetlenség haramoljon.

U. Sz. Sokszor megirtuk. De eltekintve ettől már azért sem közöljük le, mert névtelenül érkezett. Hát azt még hányszor üzenjük meg, hogy a papirnák csak az egyik oldalára szabad írni.

Anonymous. A bátorsága talán csak nem a katonaságnál fogyott el, tisztelt névtelen? A papirkosárba dobtuk. Ott a helye.

Kassa. Csak türelem, sorra kerül, de sok munkát ad a tömértelen papirszelet összeszedése.

Székesfehérvár. A Mihályi-ügyet egyelőre félretesszük. Megvárjuk, amíg több adatot kapunk és azután nyomatfeszítékre méltatjuk.

Atheista. Ha az egyházból ki akar lépni, elmegy két tanu kíséretében ama paphoz, akinek hitközségéhez tartozik s bejelenti kilépését az egyházból. Tizennégy nap múlva megismétli, irást is kaphat róla és ezzel vége is volna a históriának, ha további öt évig nem kellene még továbbra is egyházi adót fizetnie.

Pisli. A szentekre vonatkozó rész idejét multa. A másikat felhasználtuk.

Főkalauz. A székesfehérvári nagygyűlésen gróf Batthyány mondotta. A „Vasutas Szövetség” 21. számának 2. oldalán, a 3. hasáb alján szóról-szóra elolvashatja. Azt a részt, amelyet ön kérdez, így mondotta a nemes gróf:

„Remélem és óhajtom, hogy minél több vasutas sorakozzon mellénk, mert megmutattuk, hogy az az út, melyen mi haladunk, anélkül, hogy a felsőbbbség érdekeit bármely irányban is sértenők stb. stb.

Hát ez igaz, szóról-szóra igaz. A felsőbbbség érdekeit sohasem sértették, annál inkább a vasutaság érdekeit.

Műhelymunkás. A 9¹/₂ órai munkaidőt még nem léptették életbe, annyira nem, hogy például az északi főműhely III/b és c) osztályának esztergályosai, kovácsai ebben a rekkenő hőségben 12 órát dolgoznak.

Felelős szerkesztő: **Faragó Dezső.**

Világosság könyvnyomda r.-i. Budapest, VII. Nyár-utca 1

HIRDETÉSEK.

E rovat alatt közöltékért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

FRIEDMANN HERMAN
 a vasutasok
 óraszállítója

Budapest, VIII., Vas-utca 19.
 Ajánlja 3 évi jótállás mellett a legpontosabban kipróbált, jól járó

„VASUTI ÓRÁT”
 Ára 7 korona.

Ezen órát utánvétel mellett szállítom.
 Meg nem felső óráért a pénzt visszaadom.